Medical Education Journal
Education Development Center of Babol University of medical Sciences
دوفصلنامه آموزش پزشکی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل

Investigating the Quality of Virtual Education in the Faculty of Medicine of Babol University of Medical Sciences During the COVID-19 Pandemic

M.Ghaemi–Amiri(PhD) [1] , Z.Gholamnia Shirvani(PhD) [2] , Z.Hosseini Motlagh(MSc)[3*]

1. Department of Medical Education Development, Education Development Center, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran.
2. Social Determinants of Health Research Center, Health Research Institute, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran.
3. Education Development Center, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran.

Article Info

Article Type:
Research Article

Received:4 Dec 2022

Revised:1 Feb 2022

Accepted:4 Mar 2023

Published online:
11 Mar 2023

ABSTRACT

Background and Objective: The necessity of using virtual education during the covid-19 epidemic suggests the need to evaluate the effectiveness of different methods of this type of education in different fields of medical sciences. Considering the launch and use of the Navid learning management system, we decided to evaluate the effectiveness of using this system from the point of view of the professors and students of the Faculty of Medicine of Babol University of Medical Sciences.

Methods: In this descriptive-analytical cross-sectional study, 70 faculty members and 101 students of the Faculty of Medicine participated with available sampling method. The data was collected by two questionnaires made by the researcher, valid and reliable, on the subject of the views of the faculty members and students on the effectiveness of the Navid system. The data was analyzed with SPSS version 22 software and using descriptive and correlation indices.

Findings: The mean score of different fields in both questionnaires of faculty members and students were at "good" and "acceptable" levels. There was a positive correlation between the variables of computer mastery, attitude towards virtual education and satisfaction with the virtual education system among faculty members. A positive correlation was found between students' satisfaction with the virtual education system and Sabbat's attitude towards virtual education.

Conclusion: Virtual education using Navid system had a good effectiveness from the point of view of students and faculty members in Babol University of Medical Sciences. This method can be recommended for teaching in universities of medical sciences.

Keywords: ***Virtual Education, University of Medical Sciences, NAVID, COVID-19 Pandemic***

*Corresponding Author: **Zeinab Hosseini Motlagh**
Address: Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran.
Tel: +98 (1132190593). **E-mail:** zeinab.motlagh69@gmail.com

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.22088/mededj.11.1.42]

Cite this article: M.Ghaemi – Amiri, Z.Gholamnia Shirvani, Z.Hosseini Motlagh. Investigating the Quality of Virtual Education in the Faculty of Medicine of Babol University of Medical Sciences During the COVID-19 Pandemic. Medical Education Journal.. 2023; Vol 11. (No.1): pages42-52.

© The Author(s).
Publisher: Babol University of Medical Sciences

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.22088/mededj.11.1.42]

Medical Education Journal
Education Development Center of Babol University of medical Sciences
e-ISSN:2345-5497 p-ISSN:2322-4940
دوفصلنامه آموزش پزشکی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل

بررسی کیفیت آموزش های مجازی در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل در دوران همه‌گیری کووید-۱۹

مریم قائمی امیری(PhD)[۱] ، زینب غلام نیا شیروانی(PhD)[۲] ، سیده زینب حسینی مطلق (MSc)*[۳]

۱. گروه توسعه آموزش علوم پزشکی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران.
۲. مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران.
۳. مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

دریافت:۱۴۰۱/۹/۱۳

اصلاح:۱۴۰۱/۱۱/۱۲

پذیرش:۱۴۰۱/۱۲/۱۳

انتشار:۱۴۰۱/۱۲/۲۰

چکیده

سابقه و هدف: ضرورت استفاده از آموزش مجازی در دوران همه‌گیری کووید-۱۹، لزوم ارزیابی اثربخشی روش‌های مختلف این نوع آموزش را در رشته‌های مختلف علوم پزشکی مطرح می نماید. با توجه به راه‌اندازی و کاربرد سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی نوید، بر آن شدیم تا اثربخشی استفاده از این سامانه را از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل ارزیابی کنیم.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه مقطعی توصیفی تحلیلی، ۷۰ عضو هیات علمی و ۱۰۱دانشجوی دانشکده پزشکی، با روش نمونه گیری در دسترس شرکت نمودند. اطلاعات توسط دو پرسشنامه محقق ساخته روا و پایا با موضوع دیدگاه اعضای هیات علمی و دانشجویان در زمینه اثربخشی سامانه نوید، جمع آوری گردید. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ و استفاده از شاخص Sهای توصیفی و همبستگی تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها: میانگین نمره حیطه‌های مختلف در هر دو پرسشنامه اعضای هیات علمی و دانشجویان در سطوح "خوب" و "قابل‌قبول" قرار داشتند. میان متغیرهای تسلط به رایانه، نگرش نسبت به آموزش مجازی و رضایت از سامانه آموزش مجازی در اعضای هیات علمی، همبستگی مثبت وجود داشت. میزان رضایت دانشجویان از سامانه آموزش مجازی و نگرش سبت به آموزش مجازی همبستگی مثبت یافت شد.

نتیجه‌گیری: آموزش مجازی با استفاده از سامانه نوید اثربخشی مناسبی از دیدگاه دانشجویان و اعضای هیات علمی در دانشگاه علوم پزشکی بابل داشت. می‌توان این روش را برای آموزش در دانشگاه‌های علوم پزشکی توصیه کرد.

واژه‌های کلیدی: *آموزش مجازی، سامانه نوید، دانشگاه علوم پزشکی، کووید-۱۹*

استناد: مریم قائمی امیری، زینب غلام نیا شیروانی، سیده زینب حسینی مطلق . بررسی کیفیت آموزش‌های مجازی در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل در دوران همه‌گیری کووید-۱۹. دو فصلنامه آموزش پزشکی .سال۱۴۰۱؛ شماره۱۱ (دوره۱): صفحه۵۲-۴۲.

© The Author(s)
Publisher: Babol University of Medical Sciences

این مقاله مستخرج از طرح تحقیقاتی به شماره ۷۲۴۱۳۳۰۰۳ و با کد اخلاق IR.MUBABOL.REC.1399.155 دانشگاه علوم پزشکی بابل می باشد.

* مسئول مقاله: زینب حسینی مطلق آدرس: ایران، بابل، خیابان گنج افروز، دانشگاه علوم پزشکی بابل.
. تلفن: ۳۲۱۹۰۵۹۳(۱۱) رایانامه: zeinab.motlagh69@gmail.com

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-02]
[DOI: 10.22088/mededj.11.1.42]

سابقه و هدف

آموزش الکترونیک به‌نظام آموزشـــی فعال و هوشـــمند اطلاق می‌شـــود که در آن آموزش‌دهنده و آموزش‌گیرنده از طریق ابزارهای الکترونیکی باهم در ارتباط می‌باشـند و شـرایطی فراهم می‌شـود که این دو بتوانند اطلاعات خود را از این طریق انتقال دهند (۱). با شروع عصر فن‌آوری اطلاعات، سیستم‌های آموزشی یکی از نخستین حوزه‌هایی بودند که دچار تغییر و تحول شدند و نیاز به تجدیدنظر در روش‌های سـنتی تدریس و اسـتفاده از روش‌های نوین و فعال یادگیری، از سـوی برنامه ریزان سـیستم‌های آموزشی احساس شده است که در میان آموزش الکترونیک از جایگاه ویژه ای برخوردار است (۲). فراگیری بیشتر نسبت به آموزش سنتی، جلوگیری از اتلاف وقت و هزینه، وجود فرصـت کافی برای مطالعه، تسـهیل و تسـریع در فرایند آموزشی، امکان انتخاب استاد مورد علاقه از بین چندین استاد، مرور مجدد برنامه‌های آموزشی و دانشجو محور بودن از مزایای آموزش الکترونیک می‌باشد (۳). هدف از تمامی طرح‌ریزی‌های برنامه‌های درسـی در فرایند آموزش، فراهم آمدن فرصت‌های یادگیری برای دانشجویان است تا بتوانند حداکثر بهره را از مشارکت در فعالیت‌های انتخاب‌شـده یادگیری فراگیرند و به بالاترین حد ممکن یادگیری دسـت یابند. نظریه‌پردازان در محیط‌های آموزشی اعتقاد دارند که کلاس‌های آموزشی سنتی دیگر دارای اثربخشی نیستند، زیرا وابسته به مکان و زمان خاص بوده و نمی‌توانند بافت مناسب را برای یادگیری فراهم کنند و نیازهای آموزشـی روز را برطرف کنند (۷). بر اسـاس نظریه یادگیری بزرگسـالان، یادگیرندگان بزرگسال ترجیح می‌دهند که بر یادگیری خود کنترل داشـته باشند، در تجارب یادگیری به‌صورت فعال درگیر شوند، سرعت یادگیری را خودشان تعیین کنند، بازخورد مناسـبی در رابطه با یادگیری خود دریافت کنند، با اسـتفاده از اطلاعات و شـواهد موجود به نتایج و برداشت‌های موردنظر برسـند. انواع سـیسـتم‌های آموزش از راه دور ازجمله یادگیری مجازی، می‌تواند محیطی مناسـب را برای آموزش بزرگسالان فراهم سازد (۸). امروزه فن‌آوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی موجب شکل‌گیری تحولی در فرایند یاددهی-یادگیری شده است که استفاده از آن را اجتناب‌ناپذیر سـاخته اسـت. چنان‌که به تعبیر مانوئل کاستلز، فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی، نقاط مختلف عالم را در شبکه‌های جهـانی بـه هم پیونـد می‌دهد. ارتباطات رایانه‌ای مجموعه‌ای از جوامع مجازی را به وجود می‌آورد که درنتیجه آن‌همه سـاختارها و فرایندهای مادی و معنوی بشـر را دگرگون کرده اسـت (۹). با توجه به حجم عظیم مطالب علمی و رشـد فن‌آوری‌های جدید آموزشی به‌منظور بهره‌برداری مناسـب از این مطالب، آموزش مجازی در ایران در سال ۱۳۸۰با سایت دانشگاه مجازی دانشگاه تهران و ارائه نه درس برای دانشـجویان روزانه دانشگاه راه‌اندازی شد. به دنبال آن تعدادی از دانشگاه‌ها اعلام کردند که راه‌اندازی آموزش الکترونیکی را جز برنامه‌های خود قرار داده‌اند و تعدادی از دروس خود را به‌صـورت الکترونیکی برای دانشـجویان حضـوری خود ارائه کرده‌اند (۱۰). در آموزش مباحث مربوط به دروس علوم پزشـکی در سـایر کشورها، گرایش رو به رشدی در جایگزینی تدریس سنتی با دروس الکترونیکی و به‌ویژه آموزش ترکیبی صـورت گرفته تا نیازهای دانشـجویان را در ارتباط با سـهولت دسـترسـی به اطلاعات و سـایر قابلیت‌های فناوری برآورده نماید (۱۱). در کشـور ما، در چند سـال اخیر، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بر ارائه آموزش‌های علوم پزشـکی در بسـتر فضای مجازی تأکید می‌کرد اما در عمل، حرکت وسیعی در سطح کشور در این حوزه اتفاق نیافتاده بود و تنها برخی دانشـگاه‌ها اقدام به برگزاری دوره‌های مجازی کرده بودند (۱۲). باوجود اینکه در دهه‌های اخیر رشـد عظیمی در زمینه ارائه آموزش در همه سـطوح در سـراسر جهان مشاهده‌شده است، شیوع کووید- ۱۹ بزرگ‌ترین چالشی است که سیستم‌های آموزشی با آن روبرو شـده‌اند. تعطیلی کلاس‌های درس حضـوری در این دوره همه‌گیری ویروس کرونا و روی‌آوردن به شیوه‌های آموزش مجازی از مهم‌ترین راهکارهایی بوده اسـت که مؤسـسات آموزشی و دانشگاه‌ها به آن متوسل گشته‌اند. در اکثر کشورها از جمله ایران نیز در پی همه‌گیری کووید- ۱۹ و در راسـتای تصـمیمات اتخاذشـده جهت رعایت فاصـله‌گذاری‌ها و جلوگیری از تجمع، در دانشگاه‌های کشور

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.22088/mededj.11.1.42]

به‌طور رسمی شیوه‌های آموزش مجازی جایگزین کلاس‌های درس حضوری شدند و در این بازه زمانی روزبه‌روز شاهد رونق گرفتن و پیشرفت در این زمینه بوده‌ایم (۱۳). در حوزه آموزش علوم پزشکی نیز، اگرچه با شیوع کرونا آموزش‌ها ابتدا در بستر شبکه‌های اجتماعی و به‌صورت نامنظم ارائه می‌شد اما به‌مرور، دانشگاه‌های علوم پزشکی ملزم به استفاده از سامانه نوید (نرم‌افزار ویژه یادگیری دانشگاهی) به‌عنوان یک سامانه متمرکز آموزشی شدند و اساتید و دانشجویان، پس از ثبت‌نام در این سامانه از قابلیت‌های این سامانه بهره‌مند شدند. این سامانه از قبل طراحی‌شده و در برخی دانشگاه از آن استفاده‌شده بود اما به شکل سراسری در تمام دانشگاه‌های علوم پزشکی به کار گرفته نشده بود و شیوع بیماری کووید-۱۹ عامل رونق این سامانه گردید (۱۲). با توجه به فراگیر شدن آموزش مجازی در علوم پزشکی، لزوم ارزیابی اثربخشی روش‌های مختلف ارائه آموزش مجازی مطرح گردید. ازآنجا که در دوران پاندمی کووید-۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی بابل آموزش‌های مجازی در سامانه نوید متمرکز گردید، در این مطالعه بر آن شدیم تا اثربخشی کاربرد این سامانه را در روند یادگیری و ارزیابی از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل ارزیابی کنیم.

مواد و روش‌ها

در این مطالعه مقطعی توصیفی تحلیلی، ۷۰ عضو هیات علمی و ۱۰۱دانشجوی دانشکده پزشکی با روش نمونه گیری در دسترس شرکت نمودند. معیار ورود نمونه‌ها، استفاده از سامانه آموزش مجازی نوید و داوطلب بودن افراد برای تکمیل پرسشنامه و معیار خروج مطالعه، عدم تمایل به همکاری بود. اطلاعات توسط دو پرسشنامه محقق ساخته روا و پایا جمع آوری گردید. پرسشنامه اعضای هیات علمی، از سه قسمت و ۴۲ سؤال تشکیل شده بود. نه سؤال میزان آشنایی با رایانه و اینترنت، نه سؤال نگرش نسبت به آموزش مجازی و ۲۴ سؤال میزان رضایت اساتید از سامانه آموزش مجازی نوید را ارزیابی می کرد. پرسشنامه دانشجویان شامل سه قسمت و ۴۱ سؤال بود. نه سؤال میزان آشنایی با رایانه و اینترنت، هشت سؤال نگرش دانشجویان نسبت به آموزش مجازی و ۲۴ سؤال میزان رضایت دانشجویان از سامانه آموزش مجازی نوید را می سنجید. هر دو پرسشنامه دارای مقیاس لیکرت پنج گزینه‌ای شامل کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، نظری ندارم (۳)، موافقم (۴) و کاملاً موافقم (۵) بودند. روایی کمی و کیفی محتوایی و صوری پرسشنامه ها ارزیابی گردید. پرسشنامه ها از پایایی مناسبی نیز برخوردار بودند (آلفای کرونباخ پرسشنامه نگرش اعضای هیات علمی = ۰/۷۵ و پرسشنامه نگرش دانشجویان = ۸۰/). پرسشنامه‌ها در بستر گوگل فرم طراحی گردیدند و پس از توضیح هدف مطالعه، لینک آن در اختیار اعضای هیات علمی و دانشجویان شرکت‌کننده قرار گرفت. داده‌های جمع‌آوری‌شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ و شاخص های مرکزی و پراکندگی و همبستگی تجزیه و تحلیل گردیدند.

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.22088/mededj.11.1.42]

یافته‌ها

پرسشنامه نگرش اعضای هیات علمی در زمینه آموزش مجازی

در این مطالعه ۷۰ عضـو هیات علمی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل شرکت کردند. مقادیر آمار توصیفی برای سه حیطه پرسشـنامه در جدول شـماره یک گزارش‌شـده اسـت. میانگین حیطه های "آشنایی با رایانه و اینترنت" و "نگرش نسبت به آموزش مجازی" در سـطح "قابل قبول" و میانگین حیطه "رضـایت اعضـای هیات علمی از سـامانه آموزش مجازی" در سطح "خوب" قرار داشت.

جدول ۱. مقادیر آمار توصیفی حیطه های پرسشنامه نگرش اعضای هیات علمی در زمینه آموزش مجازی

حیطه	میانگین (از ۵ نمره)	انحراف معیار	میانه	بیشترین نمره	کمترین نمره
آشنایی با رایانه و اینترنت	۲/۶۸	۰/۷۳	۲/۶۶	۴/۳۳	۱
نگرش نسبت به آموزش مجازی	۲/۸	۰/۸۳	۲/۸۸	۴/۶۷	۱
رضایت از سامانه آموزش مجازی	۳/۳۵	۰/۹	۳/۵	۵	۱

جدول شـماره دو، همبسـتگی مثبت بین سـه حیطه آشنایی با رایانه و اینترنت، نگرش نسبت به آموزش مجازی و رضایت از سامانه آموزش مجازی را در بین اعضای هیات علمی نشان می دهد ($p<0.001$).

جدول ۲. همبستگی میان حیطه های پرسشنامه نگرش اعضای هیات علمی در زمینه آموزش مجازی

متغیر	R	Sig
"آشنایی با رایانه و اینترنت" و "نگرش نسبت به آموزش مجازی"	۰/۳۹۹	۰/۰۰۱
"آشنایی با رایانه و اینترنت" و "رضایت از سامانه آموزش مجازی"	۰/۵۸۸	P<۰/۰۰۱
"نگرش نسبت به آموزش مجازی" و "رضایت از سامانه آموزش مجازی"	۰/۶۵۴	P<۰/۰۰۱

پرسشنامه نگرش دانشجویان در زمینه آموزش مجازی

در این مطالعه ۱۰۱دانشـجوی دانشـکده پزشـکی دانشـگاه علوم پزشـکی بابل شـرکت کردند. مقادیر آمار توصـیفی برای سـه حیطه پرسشـنامه در جدول شـماره سـه گزارش‌شـده اسـت. میانگین حیطه های "آشنایی با رایانه و اینترنت" و "نگرش نسبت به آموزش مجازی" و "رضایت دانشجویان از سامانه آموزش مجازی" در سطح "قابل قبول" قرار داشت.

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.22088/mededj.11.1.42]

جدول ۳. مقادیر آمار توصیفی حیطه های پرسشنامه نگرش دانشجویان در زمینه آموزش مجازی

حیطه	میانگین (از ۵ نمره)	انحراف معیار	میانه	بیشینه	کمینه
میزان آشنایی با رایانه و اینترنت	۲/۴۱	۰/۵۸	۲/۴۴	۳/۸۹	**۱**
نگرش دانشجویان نسبت به آموزش مجازی	۲/۶۸	۱/۰۳	۲/۶۶	۵	**۱**
رضایت دانشجویان از سامانه آموزش مجازی	۲/۴۱	۰/۸۹	۲/۴۵	۵	**۱**

جدول شماره چهار همبستگی میان حیطه های نگرش دانشجویان در زمینه آموزش مجازی را نشان می‌دهد. همبستگی مثبت میان "رضایت از سامانه آموزش مجازی" و "نگرش نسبت به آموزش مجازی" وجود دارد ($p<0.001$).

جدول ٤. همبستگی میان حیطه های پرسشنامه نگرش دانشجویان در زمینه آموزش مجازی

متغیر	R	Sig.
"آشنایی با رایانه و اینترنت" و "نگرش نسبت به آموزش مجازی"	۰/۱۳۷	۰/۱۷
"آشنایی با رایانه و اینترنت" و "رضایت از سامانه آموزش مجازی"	۰/۰۸۵	۰/۳۹
"نگرش نسبت به آموزش مجازی" و "رضایت از سامانه آموزش مجازی"	۰/۳۴۴	P<۰/۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

از نیم سال دوم تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ همه‌گیری بیماری کرونا، در رویکرد سیستم آموزشی دانشگاه‌ها، تغییری اجباری ایجاد کرد به طوریکه اکثر کلاس‌هایی که قبلاً به‌صورت حضوری برگزار می‌شد، به‌صورت مجازی و در سامانه‌های الکترونیکی برگزار شد. در همین خصوص در اکثر دانشگاه‌های علوم پزشکی از سامانه نوید جهت ارائه آموزش‌ها به‌صورت الکترونیکی استفاده کردند که این سامانه از پشتیبانی وزارت بهداشت و دانشگاه علوم پزشکی هوشمند برخوردار می‌باشد (۱۵). به علت نوپا بودن آموزش مجازی در کشور و نبود ابزار استاندارد جهت ارزیابی، در این مطالعه بر اساس ویژگی‌های سامانه نوید به طراحی و ارزیابی پرسشنامه‌های نگرش اعضای هیات‌علمی و دانشجویان در زمینه آموزش مجازی اقدام نمودیم که با مطالعه اسلامی و همکاران در زمینه طراحی و اعتبارسنجی پرسشنامه ارزیابی کیفیت ارائه دروس به‌صورت مجازی در سامانه نوید هم‌راستا بود (۱۵). مطالعات نشان داده اند که بین ابزارها و روش‌های گوناگون به کار گرفته‌شده در آموزش مجازی و ارتقا کیفیت آموزش ارتباط معناداری وجود دارد و گسترش کمی نظام آموزشی بدون توجه به کیفیت، عواقب ناگواری درزمینه تربیت نیروهای انسانی ناکارآمد بر جای خواهد گذاشت (۱۶). استفاده از آموزش مجازی در آموزش پزشکی می‌تواند در هر موسسه‌ای به‌عنوان یک کاتالیزور برای آموزش دانشجویان در نظر گرفته شود (۱۷).شهسواری اصفهانی بیان نمود که در بخش نظری، روش آموزش مجازی تفاوت معنی‌داری با روش سنتی دارد ولی در بخش مهارت‌های عملی این تفاوت معنی‌دار نمی‌باشد (۱۸). امین‌خندقی گزارش کرد که دانشجویان دانشکده پرستاری و پیراپزشکی دانشگاه علوم‌پزشکی مشهد پس از شرکت در دوره‌های آموزشی الکترونیکی درک و نگرش مناسبی نسبت به این دوره‌ها دارند و در کل نگرش نسبت به آموزش‌های الکترونیکی مطلوب بوده است (۱۹). مطالعه برهانی در زمینه تأثیر مثبت آموزش در محیط مجازی را بر نگرش دانشجویان پرستاری نشان داد (۲۰). آموزش مجازی نیز مانند آموزش سنتی اهداف برنامه آموزشی را برآورده می‌کند و می‌تواند به‌عنوان روشی جایگزین

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.22088/mededj.11.1.42]

مورداستفاده قرار گیرد (۲۱). در مطالعه حاضر، میانگین نمره حیطه "تسلط به رایانه" و "نگرش به آموزش مجازی" در اعضای هیات علمی در سطح قابل‌قبول و میانگین نمره حیطه رضایت از سامانه آموزش مجازی در سطح "خوب" و از دو حیطه دیگر بالاتر بود. میان حیطه های مذکور همبستگی مثبت وجود داشت یعنی توانایی و تسلط به رایانه با نگرش به آموزش مجازی و رضایت اعضای هیات علمی از سامانه آموزش مجازی رابطه معناداری باهم داشتند. میانگین حیطه های "آشنایی با رایانه و اینترنت" و "نگرش نسبت به آموزش مجازی" و "رضایت دانشجویان از سامانه آموزش مجازی" در سطح "قابل قبول" قرار داشت. از بین حیطه‌های پرسشنامه دانشجویان، همبستگی مثبت میان "رضایت از سامانه آموزش مجازی" و "نگرش نسبت به آموزش مجازی" وجود داشت. اکثریت اساتید دارای تجربه خوب درزمینه کامپیوتر و اینترنت و Word، Power Point، Camtasia studio و سامانه LMS داشتند ولی نسبت به نرم‌افزارهای تولید محتوا مثل Prezi، Articulate Storyline، Ispring suite تسلط کمتری داشتند. اکثریت دانشجویان دارای تجربه خوب درزمینه کامپیوتر و اینترنت و Word و Power Point بودند ولی نسبت به نرم‌افزارهای تولید محتوا مثل Prezi، Articulate Storyline، Camtasia studio، Ispring suite و سامانه LMS تسلط کمتری داشتند. در نگرش اعضای هیات علمی نسبت به آموزش مجازی، گویه "ارجاع به منابع و مراجع آموزشی الکترونیک به‌جای منابع مکتوب در ارتقا کیفیت آموزش مؤثرتر است" و "استفاده از آموزش مجازی، امکان دسترسی عادلانه به آموزش را افزایش داده است"، دارای بیشترین امتیاز و گویه های "گفتگوی آنلاین همزمان مثل وبینار و ویدئو کنفرانس بین استاد و دانشجو را به پرسش و پاسخ و رفع اشکال حضوری ترجیح دارد" و "ارزیابی مجازی دانشجو توسط آزمون الکترونیک، تکلیف و پرسش و پاسخ مؤثرتر از ارزیابی حضوری است" کمترین امتیاز را بخود اختصاص می دادند. در نگرش دانشجویان نسبت به آموزش مجازی، گویه های "می‌توانم به‌طور فعال در محیط آموزش مجازی بیاموزم" و "انجام فعالیت‌های الکترونیکی مانند تکالیف را به فعالیت‌های حضوری مانند پرسش و پاسخ کلاسی و ارائه کنفرانس ترجیح می‌دهم" بیشترین امتیاز را داشتند. در بخش رضایت اعضای هیات علمی از سامانه آموزش مجازی، گویه های "انجام فعالیت در بخش "خودآزمون ها "در سامانه رضایت‌بخش است"، "سامانه، فرصت لازم و کافی برای تعامل و ارتباط بین استاد و دانشجویان فراهم می‌کند" و "سامانه به‌طور منطقی سازمان‌یافته و به‌راحتی کاربران را به بخش های مختلف وصل می کند"، بیشترین امتیاز را به خود اختصاص می داد. گویه "کاربر می‌تواند به‌آسانی فعالیت ها و انتخاب اشتباهش را تصحیح کند و تنظیمات را به‌صورت اول برگرداند" کمترین امتیاز را شامل می شد. در قسمت رضایت دانشجویان از سامانه آموزش مجازی، گویه های"دسترسی به محتواهای آموزشی به سهولت صورت می گیرد"، "قدرت انتقال مفهوم درس با استفاده از محتواهای آموزشی، رضایت‌بخش است"، طرح تکلیف از محتواهای آموزشی صورت می‌گیرد" و بخش راهنمای دانشجویی سامانه نوید، رضایت‌بخش است" بیشترین امتیاز را شامل می شدند. گویه های "استفاده از گفت‌وگوها جهت تبادل‌نظر با دانشجویان صورت می‌گیرد" و "توانایی اساتید در فعال نگه‌داشتن دانشجویان، رضایت‌بخش است" کمترین امتیاز را داشتند. در مطالعه قانع عزآبادی با موضوع "تبیین تجربه دانشجویان دندانپزشکی یزد از آموزش مجازی" اکثریت دانشجویان از سامانه نوید راضی بودند و آن را مفیدتر از کلاس‌های آنلاین مجازی و یا حضوری می‌دانستند. همچنین اذعان داشتند در فایل آپلود شده در نوید دانشجو می‌تواند هرزمانی که بخواهد از فایل درسی استفاده کند و بارها آن را دوره کند و محدود به زمان و مکان خاصی نیست این موضوع می‌تواند دلیل رضایت دانشجویان از سامانه نوید باشد. دانشجویان همچنین از استفاده صدا و ویدئو با همراه اسلایدهای آموزشی استقبال کردند و آن‌ها را مفیدتر خواندند (۲۲). مطالعه مراغی در بررسی سامانه نوید در دانشگاه جندی‌شاپور نشان داد که درصد کمی از دانشجویان از سامانه نوید رضایت داشتند که عمده نارضایتی به خاطر کمبود

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.22088/mededj.11.1.42]

امکانات و منابع و عدم دسـترسی به اینترنت بود ولی ارتباط مستمر استاد و دانشجو را نقطه قوت سامانه نوید دانستند (۲۳). استفاده از سـامانه آموزش مجازی نوید نیز مانند هر روش آموزشی دیگر نقاط قوت و ضعفی دارد که عدم توانایی دستیابی به امکانات و تجهیزات و دانش رایانه‌ای آموزش‌دهندگان و فراگیران از مهم‌ترین نقاط ضـعف این شـیوه یادگیری می‌باشـد. درحالی‌که نقاط قوت متعددی از جمله دسـترسی آسان فراگیران در هر زمان و مکان به محتواها و کتابخانه مجازی و عدم نیاز به حضور فیزیکی استاد و دانشجو، کاهش زمان و هزینه رفت‌وآمد برای دانشـجویان، افزایش کیفیت ارائه درس‌ها به دلیل ارائه درس به‌صـورت چندرسـانه‌ای و با توجه به حذف محدودیت های زمانی و مکانی بالا رفتن میزان اثربخشـی و بازدهی آموزشـی را می‌توان نام برد (۲۴). با توجه به مزایا، اثربخشـی و مقبولیت آموزش الکترونیک و سامانه نوید می‌توان این روش را برای آموزش در دانشگاه‌های علوم پزشکی توصیه کرد. البته نتایج این مطالعه باید با احتیاط تفسیر گردد چون از نمونه گیری در دسترس و حجم نمونه نسبتا پایین بهره گرفته شد.

تقدیر و تشکر

بدین‌وسیله از اعضای هیات علمی و دانشجویان دانشکده پزشکی که در این مطالعه شرکت کردند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.22088/mededj.11.1.42]

References

1. Manolis, C, Burns, Dj, et al 2013, Assessing experiential learning styles: a methodological reconstruction and validation of the kolb learning style inventory, Learning and individualdifferences, Vol. 23, Pp.44-52
2. Tavangarian, D, Leypold, ME, Nölting,K, etal 2004, Is e-learning the Solution forIndividual Learning, Electronic Journal of E-learning , Vol.2, Pp. 273-280
3. Thurmond, V, Wambach, K 2004,Understanding interactions in distance_a review of the literature,International journal of instructionaltechnology and distance learning, Vol. 1,No. 1
7. Khatooni M, Alimoradi Z, Samiei-Seiboni F, Shafiei Z, Atashi V. The impact of an educational software designed about fundamental of nursing skills on nursing students' learning of practical skills. Journal of Clinical Nursing and Midwifery. 2014;3).
8. Mojtahedzadeh R, Mohammadi A, Emami A. Instructional design, implementation, and evaluation of an elearning system, an experience in Tehran university of medical sciences.
9. Malmir M, Feizabadi N, Sarikhani R. The Effects of Social Networks on Nursing Students' Academic Achievement and Retention in Learning English. Iranian Journal of Medical Education. 2016 Apr 15;16:265-72.
10. Sarlak M. Virtualization of Universities in Iran. J of Information Technology 2008; 23: 45-51.
11. Ozkan, S, Koseler, R, Baykal, Evaluating learning management systems: adoption of hexagonal e-learningassessment model in higher education,Transforming government: people, process and policy, Vol. 3, No.2, Pp.111-130.
12. Ghafourifard M. The promotion of Virtual Education in Iran: The Potential which Turned into reality by Coronavirus. Iranian Journal of Medical Education. 2020; 20 :33-34.
13. Ziaie N, Hamzehpour R, Baghertabar M, Alidadi S, GhaemiAmiri M. Evaluation of Students\'Satisfaction with Virtual Education in the Self-Governing Campus of Babol University of Medical Sciences During the Pandemic of COVID-19. Medical Education Journal. 2021;9(2):62-72.
14. Eslami, K., kouti, L., noori, A. Different Methods of Medical Sciences Virtual Education in Iran and Assessment of their Efficacy; a Review Article. *Educational Development of Judishapur*, 2016; 7(2): 128-137.
15. Eslami, K., Salahshouri, A., Arjmand, R., Fakhri, A., Akhtardanesh, N., Fouladi Dehaghi, B., Moradi-Joo, E., Babaei Heydarabadi, A. Designing and validating a questionnaire for evaluation the quality of virtual teaching of professors in Navid system. Educational Development of Judishapur, 2020; 11(3): 572-583.
16. Kianifar H, Moazzen N, Khalesi M, Pourbadakhshan N, E-learning at Akbar Hospital in Mashhad at the beginning of the Covid-19 pandemic. Horizon of Medical Education Development. 2022;13(1):58-67.
17.Sabri I, Wadani FA. e- Learning in Medical education: Are we Compromising with traditional education system. Indian Journal of Forensic Medicine & Toxicology 2018; 12 (4): 157- 9.
18. Shahsavari Isfahani S, Mosalanezhad L, Sobhanian S. [The effect of virtual and traditional methods on students learning and competency - based skills]. Hormozgan Medical Journal. 2010; 14 (3): 185-91.
19. Amin- Khandaghi M, MohammadHosseinzadeh M. [Assessment of Student Attitude toward Electronic Learning]. Journal of Research in Educational System 2011; 5 (13): 137- 52.
20. Borhani F, Vatanparast M, Abbaszadeh A, Seyfadini R. [The Effect of Training in Virtual Environment on Nursing Students Attitudes toward Virtual Learning and its Relationship with Learning Style]. Iranian Journal of Medical Education 2012; 12 (7): 508- 17.
21. Kuhpayehzadeh j, Khoshnevisan MH, Beyranland A. [Comparison of the two Virtual and Traditional teaching methods in learning the course of the "Introduction to Dental equipment and their maintenance" for the students of the PhD General dentistry at Shahid Beheshti University of Medical Sciences]. RJMS 2016; 23 (143): 63- 70.
22. Ghane Ezabadi M, Mahmoudi M, Hosseini-YekaniHosseini A, Explaining the Lived Experience of Studying among Yazd Dental Students during the COVID-19 Epidemic: a Qualitative Study. Horizon of Medical Education Development. 2022;13(3):76-84.

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.22088/mededj.11.1.42]

23. Maraghi, E., Hassanzadeh kermanshahi, M. S., Sharififard, M., Babaei Heydarabadi, A., Sayyah Baragar, M., Eslami, K., Arjmand, R., Jahanifard, E. The quality of virtual education provided in Navid system during the Corona epidemic from the point of view of students of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences. Educational Development of Judishapur, 2022; 13(1): 97-108.
24. Kianifar H, Moazzen N, Khalesi M, Pourbadakhshan N, E-learning at Akbar Hospital in Mashhad at the beginning of the Covid-19 pandemic. Horizon of Medical Education Development. 2022;13(1):58-67.

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-02]

[DOI: 10.22088/mededj.11.1.42]